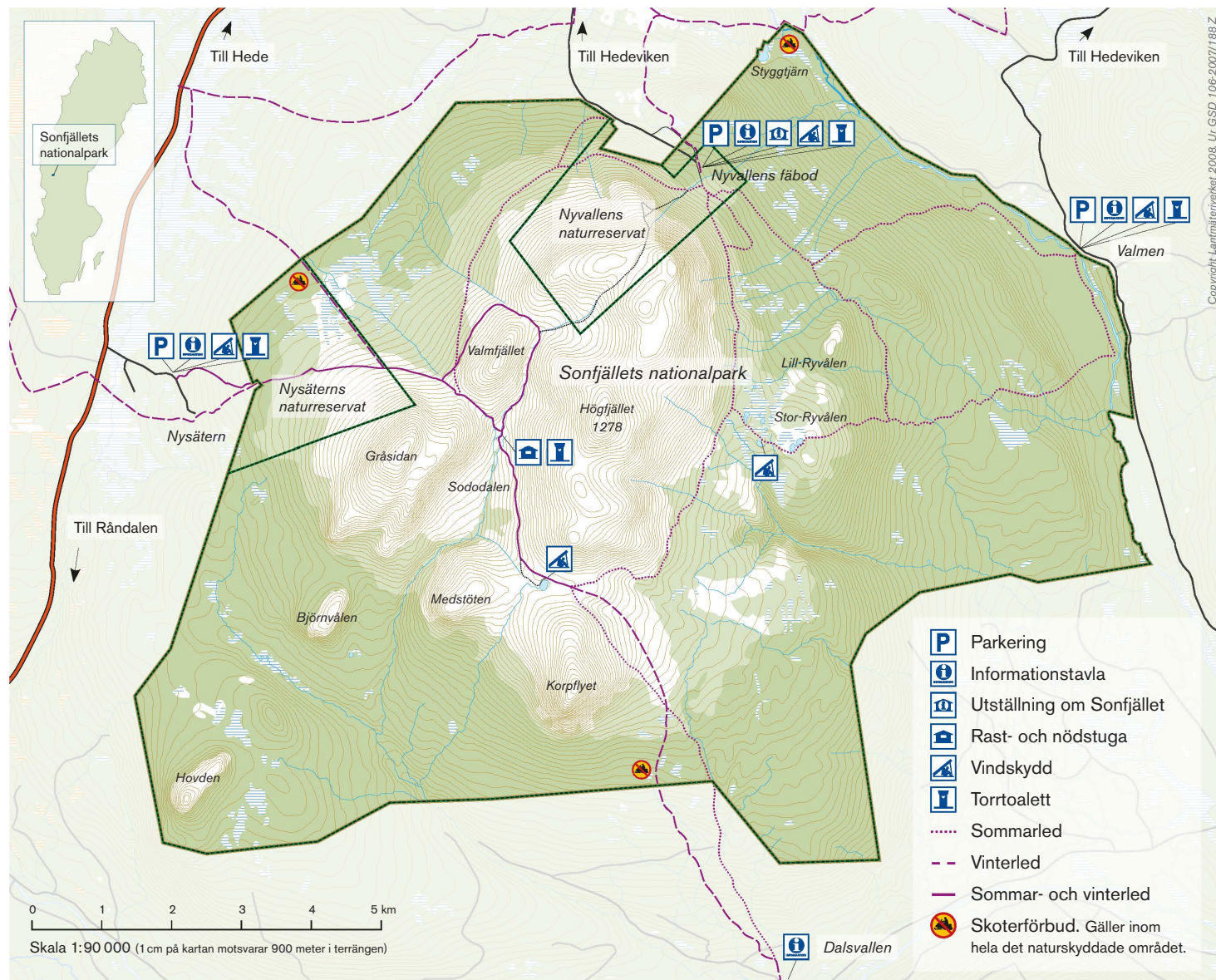

I KORTHET

Sonfjällets nationalpark

Inrättades 1909, utvidgades 1989, omfattar 104 km²

Nyvällens och Nysäterns naturreservat

Bildades 1989 och omfattar 4,77 km² respektive 4,30 km²

Förvaltare

Länsstyrelsen Jämtlands län

Området ingår i det ekologiska nätverket av skyddad natur i Europa, Natura 2000.

Vid Nyvällens fäbod finns sommartid Naturinformation Sonfjället med utställning om nationalparken och naturreservaten. Det finns gott om stigar och markerade sommarleder i området. De vinterleder som finns utgår från Nysätern och Dalsvallen. Vid Nyvallen, Nysätern och Dalsvallen finns stugor att hyra. Dessa platser är naturliga utgångspunkter för turer och här finns handikappanpassade rastplatser med torrass. Även vid Valmen finns en fin, handikappanpassad rastplats. Den enda rast- och nödstugan inom nationalparken ligger i Sododalen.

VÄGBESKRIVNING

Sommartid tar du dig enklast till Sonfjället via Nyvallen. Från väg 84, vid Hede Viken, är det skyltat till Sonfjällets nationalpark. Vintertid är vägen stängd.

Från Nysätern finns markerad sommar- och vinterled. För att komma dit kör du söderut från Hede mot Råndalen.

Från Dalsvallen, i söder, kommer du in i nationalparken året runt. Till rastplatsen vid Valmen kommer du sommardag via en grusväg från Hede Viken. Från Valmen är det en kort vandring in i nationalparken.

TELEFONNUMMER OCH WEBBPLATSER

» Länsstyrelsen Jämtlands län

+46 (0)10 225 30 00 | www.lansstyrelsen.se/jamtland

» Naturvårdsverket

+46 (0)8 698 10 00 | www.naturvardsverket.se

» Nyvällens fäbod / Naturinformation Sonfjället

+ 46 (0)70 552 71 99 eller +46 (0)70 203 11 46

www.nyvallen.com

» Destination Vemdalen

+46 (0)684 302 70 | www.vemdalen.nu

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Produktion: Länsstyrelsen Jämtlands län, 2013 | Text: Taiga nature & photo | Foto: Taiga nature & photo, Bo Kristiansson, Håkan Wike | Formgivning: ess design | Tryck: Ätta.45 Tryckeri AB

NATIONALPARK I JÄMTLANDS LÄN

Sonfjället

Sonfjället reser sig välkomnande högt över den omgivande skogen i Härjedalen. Det isolerade fjällmassivets högsta topp når 1278 meter över havet.

EN AV EUROPAS FÖRSTA NATIONALPARKER

Sonfjället var bland de nio nationalparker som instiftades redan 1909. Syftet med Sonfjällets nationalpark är att bevara ett skogs- och fjällområde i de södra fjälltrakterna i dess naturliga tillstånd. En anledning till att man valde just Sonfjället var att lavtäcket var relativt opåverkat av renars tramp och bete. För att skydda hela fjällmassivet och den urskogslika, fjällnära skogen utvidgades nationalparken 1989, från 27 till 104 kvadratkilometer. Samtidigt skyddades två angränsande områden, Nysätern och Nyvallen, som naturreservat.

BJÖRNENS HEMMAMARKER

När nationalparken bildades fanns endast ett fåtal björnar kvar i Sverige, bland annat runt Sonfjället. Idag är området ett av de björntätaste i landet. Med lite tur kan du på avstånd få se björn på någon fjällsluttning. Andra arter som du har chans att se är till exempel älg, lavskrika och tjäder. De flesta av landskapets skogstyper finns representerade i nationalparken. I Ryåravinen står granskogen tät och högvuxen. De äldsta granarna är omkring 250 år. Längs Valmen finns frodig blandskog och runt Styggjtjärn är skogen trolsk. Kring Nyvallen är fjällbjörkskogen tät och högre.

ISTIDENS SMÄLTVATTEN FORMADE NATUREN

Den senaste istiden lämnade tydliga spår efter sig i Sonfjällsområdet. När isen smälte forsade enorma isälvar fram mellan de framtinade fjälltopparna. Vattnet skar ned i bergets svaga zoner och skapade sadelskåror, kanjons, mellan topparna. Sådana finns mellan Gråsidan och Valmfjället, mellan Medstöten och Korpflyet samt mellan Korpflyet och Högfjället.

Mellan fjällsidorna och isen forsade också smältvattnet fram och skapade de fåror som kallas skvalrännor. Allt eftersom isen smälte bildades nya rännor längre ner på sluttningen. Smältvattnet kunde även leta sig ner i tunnlar under isen och skar då ut slukrännor rakt utför fjällsluttningarna. Både skvalrännor och slukrännor finns i Gråsidans och Högfjällets västra sluttningar.

ATT TÄNKA PÅ

- Den omväxlande naturen i Sonfjällets nationalpark och angränsande naturreservat ligger öppen för dig – var rädd om den!
- » Stör inte djurlivet, vare sig de vilda eller de tama djuren.
 - » Bär och svamp får du plocka. Alla andra växter ska lämnas orörda, för andra att uppleva.
 - » Du får ta lösa, torra grenar och kvistar som ligger på marken för att göra eld. Men du måste vara säker på att elden inte sprider sig.
 - » Låt stenar och mineral ligga kvar. Du får inte plocka något geologiskt material.
 - » Hund får följa med om den hålls kopplad.
 - » Rida får du inte göra.

TIDENS TAND OCH FROSTSPRÄNGNING

Vittring och erosion fortsätter att förändra landskapet. Snabba temperaturväxlingar gör att det bildas sprickor i Vemdalskvartsiten, som är den dominerande bergarten i Sonfjället. Sprickorna fylls med vatten och när det fryser sprängs kvartsiten. Det kallas frostsprängning. Processen har täckt Sonfjällets sluttningar med stenblock av olika storlek.

TUFF TILLVARO PÅ KALFJÄLLET

Vemdalskvartsiten ger näringsfattiga och grovkorniga jordar som släpper igenom nästan allt vatten. Få växter klarar torr, näringsfattig jord och det tuffa klimatet på kalfjället. Olika lavar – renlavar och kartlav – överlever tillsammans med köld- och torktåliga småväxta arter som krypljung och fjällgröna.

HÖGT ÖVER HAVET

Gränsen där minst två meter höga träd slutar växa och kalfjället tar vid kallas trädgränsen. På Korpflyet, i nationalparkens södra del, finns en av landets högsta kända trädgränsnivåer – drygt 1100 meter över havet. Detta beror på det lokala klimatet med höga sommartemperaturer. Mitt i fjällmassivet ligger Sododalen. I den skyddade dalgången är både växt- och djurlivet rikare än på kalfjället.

LEVANDE FÄBOD

I slutet av 1800-talet fanns närmare tio fäbodan runt Sonfjället. Den ena efter den andra övergavs under 1900-talet och idag brukas endast Nyvallen. Nyvallens fäbod har varit i drift utan avbrott sedan början av 1700-talet. Vid midsommartid, när snön är borta och växterna grönskar på Nyvallen, flyttar familjen Kristoffersson hit med sina djur.

Här kan du som besökare, för några timmar eller dagar, uppleva fäbodliv så som det har levts i flera hundra år. Idag finns dock hjälpmedel som gör livet lite lättare.

Nyvallen är inget museum utan en fäbod med en i allra högsta grad levande näringsverksamhet, som du kan ta del av under dagliga guidningar mot avgift. Fjällkorna betar fritt i omgivningarna och sätter sin prägel på naturen. Ängarna sköts på traditionellt vis, det gör att vegetationen blir artrikare än på en modern slåttervall.